

Начало > Съдебни процедури > Наказателни дела > Европейска заповед за арест

Европейска заповед за арест

Европейската заповед за арест (ЕЗА) е опростена трансгранична съдебна процедура за предаване с цел наказателно преследване или изпълнение на наказание лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане. Заповед, която е издадена от съдебен орган на една държава — членка на ЕС, е валидна за цялата територия на Европейския съюз. Европейската заповед за арест се прилага от 1 януари 2004 г. Тя заменя дългите процедури по екстрадиция, които съществуваха между държавите — членки на ЕС.

Начин на действие

Тя представлява искане на съдебен орган в една държава — членка на ЕС, за **задържане на лице** в друга държава членка и за **предаване на това лице** с цел наказателно преследване или изпълнение на присъда за лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане, издадени в първата държава членка. Механизмът се основава на принципа на взаимното признаване на съдебни решения. Той действа във всички държави — членки на ЕС.

Той действа посредством преки контакти между съдебните органи.

При изпълнението на ЕЗА органите трябва да зачитат **процесуалните права на заподозрените или обвиняемите**, като например правото на информация, правото да имат адвокат, правото да имат устен преводач и правото на правна помощ, както са предвидени съгласно правото на държавата, в която те са задържани.

Какви са разликите с традиционната екстрадиция?

Стриктни срокове:

Държавата, в която лицето е задържано, трябва да вземе окончателно решение относно изпълнението на европейската заповед за арест в срок от 60 дни от задържането на лицето.

Ако лицето даде съгласие за предаването, решението за задържане трябва да се вземе в срок до 10 дни.

Исканото лице трябва да бъде предадено възможно най-скоро на дата, уговорена между съответните органи, и не по-късно от 10 дни след окончателното решение за изпълнението на европейската заповед за арест.

За 32 категории престъпления вече не се изисква проверка за двойна наказуемост

За 32 категории престъпления не се извършва проверка дали деянието да се квалифицира като престъпление в двете държави. Единственото изискване е деянието да е **наказуемо в издаващата държава с лишаване от свобода за максимален срок не по-малко от 3 години в издаващата държава**.

Що се отнася до други престъпления, за осъществяването на предаването може да бъде поставено условието деянието да съставлява престъпление в изпълняващата държава.

Липса на политическа намеса

Решенията се вземат само от съдебните органи, като всякакви политически съображения са изключени.

Предаване на свои граждани

Държавите — членки на ЕС вече не могат да отказват да предават свои граждани, освен ако поемат изпълнението на присъдата за лишаване от свобода, постановена срещу исканото лице.

Гаранции

Държавата, която изпълнява ЕЗА, може да поиска гаранции, че:

- след определен срок лицето ще има **правото да поиска преразглеждане на наложеното наказание**, ако то е **доживотен затвор**.
- исканото лице може да изтърпи наложеното **наказание лишаване от свобода в изпълняващата държава**, ако то е неин гражданин или обичайно пребиваващ в нея.

Ограничен брой основания за отказ

Дадена държава може да откаже да предаде издирваното лице само ако е приложимо едно от задължителните или незадължителните основанията за отказ:

Задължителни основания

- лицето вече е било **осъдено или оправдано за същото престъпление** (*ne bis in idem*)
- ненавършили пълнолетие лица** (лицето не е навършило възрастта, на която може да носи наказателна отговорност в изпълняващата държава)
- амнистия** (изпълняващата държава е имала възможност да предприеме наказателно преследване срещу лицето и престъплението е амнистирано в тази държава).

Незадължителни основания като:

- липса на двойна наказуемост за престъпления, различни от 32-те престъпления, посочени в член 2, параграф 2 от Рамковото решение за ЕЗА
- териториална компетентност
- висящо наказателно производство в изпълняващата държава
- изтекла давност и др.

Наръчник за издаване и изпълнение на ЕЗА

Европейската комисия публикува **Наръчник за издаване и изпълнение на европейска заповед за арест** (2002 Kb) с цел да улесни и опрости ежедневната работа на съответните съдебни органи. Наръчникът предоставя подробни насоки относно процедурните стъпки при издаването и изпълнението на ЕЗА. В Наръчника също така са предоставени подробни разяснения относно основната съдебна практика на Съда на Европейския съюз по тълкуването на конкретни разпоредби от Рамковото решение за ЕЗА.

Всички езикови версии на Наръчника могат да бъдат намерени тук: BG [PDF](#) (2700 Kb) [bg](#), CS [PDF](#) (1854 Kb) [cs](#), DA [PDF](#) (1766 Kb) [da](#), DE [PDF](#) (1659 Kb) [de](#), ET [PDF](#) (1783 Kb) [et](#), EL [PDF](#) (2439 Kb) [el](#), ES [PDF](#) (1649 Kb) [es](#), FR [PDF](#) (1892 Kb) [fr](#), HR [PDF](#) (1789 Kb) [hr](#), IT [PDF](#) (2141 Kb) [it](#), LV [PDF](#) (2158 Kb) [lv](#), LT [PDF](#) (1865 Kb) [lt](#), HU [PDF](#) (1908 Kb) [hu](#), MT [PDF](#) (2560 Kb) [mt](#), NL [PDF](#) (2047 Kb) [nl](#), PL [PDF](#) (2200 Kb) [pl](#), PT [PDF](#) (1968 Kb) [pt](#), RO [PDF](#) (1926 Kb) [ro](#), SL [PDF](#) (1797 Kb) [sl](#), SK [PDF](#) (1977 Kb) [sk](#), FI [PDF](#) (2172 Kb) [fi](#), SV [PDF](#) (1591 Kb) [sv](#).

Статистика относно използването на ЕЗА

През 2015 г. по средностатистически данни исканото лице е било предавано:
с неговото съгласие – в рамките на **14 дни** (около 50% от всички случаи на предаване)
без неговото съгласие – в рамките на по-малко от **2 месеца**.

Отговори на въпросника относно ЕЗА — 2014 г. [PDF](#) (1582 Kb) [en](#)

Отговори на въпросника относно ЕЗА — 2015 г. [PDF](#) (1479 Kb) [en](#)

Не са налични данни за всички държави, но таблицата показва колко често е била използвана заповедта.

	2005 г.	2006 г.	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.
Издадени заповеди	6 894	6 889	10 883	14 910	15 827	13 891	9 784	10 665	13 142	14 948	16 144
Изпълнени европейски заповеди за арест	836	1 223	2 221	3 078	4 431	4 293	3 153	3 652	3 467	5 535	5 304

Връзки по темата

Рамково решение относно европейската заповед за арест

Последна актуализация: 11/09/2018

Тази страница се поддържа от Европейската комисия. Информацията на тази страница не отразява задължително официалната позиция на Европейската комисия. Комисията не поема никаква отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. За да се запознаете с правилата относно авторското право за страниците на ЕС, моля прочетете правната информация.